

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2018 m. liepos 25 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūra – Policijos ir teismų bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose – Europos arešto orderis – Pagrindų sprendimas 2002/584/TVR – 1 straipsnio 3 dalis – Perdavimo tarp valstybių narių procedūra – Vykdyto sąlygos – Nevykdymo pagrindai – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija – 4 straipsnis – Nežmoniško ar žeminančio elgesio draudimas – Kalinimo sąlygos išduodančiojoje valstybėje narėje – Vykdančiųjų teisminių institucijų atliekamo tikrinimo apimtis – Teisių gynimo priemonės egzistavimas išduodančiojoje valstybėje narėje – Šios valstybės narės institucijų suteikta garantija“

Byloje C-220/18 PPU

dėl *Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen* (Hanzos miesto Brėmeno aukštesnysis apygardos teismas, Vokietija) 2018 m. kovo 27 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo tą pačią dieną, pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje dėl Europos arešto orderio, išduoto dėl

ML,

vykdymo,

dalyvaujant

Generalstaatsanwaltschaft Bremen,

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija)

kurį sudaro kolegijos pirmininkė R. Silva de Lapuerta, teisėjai J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, S. Rodin ir E. Regan (pranešėjas),

generalinis advokatas M. Campos Sánchez-Bordona,

posėdžio sekretorius K. Malacek, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2018 m. birželio 14 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- ML, atstovaujamo *Rechtsanwalt* A. Jung,
- *Generalstaatsanwaltschaft Bremen*, atstovaujamos *Oberstaatsanwalt* M. Glasbrenner,

* Proceso kalba: vokiečių.

- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos T. Henze ir M. Hellmann,
- Belgijos vyriausybės, atstovaujamos C. Van Lul, C. Pochet ir A. Honhon,
- Danijos vyriausybės, atstovaujamos M. Søndahl Wolff,
- Airijos, atstovaujamos BL G. Mullan,
- Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos M. Sampol Pucurull,
- Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos M. Z. Fehér, G. Tornyai ir M. M. Tátrai,
- Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos J. Langer,
- Rumunijos vyriausybės, atstovaujamos E. Gane ir C.-M. Florescu,
- Europos Komisijos, atstovaujamos R. Troosters ir S. Grünheid,

susipažinęs su 2018 m. liepos 4 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 4 straipsnio ir 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimo 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos (OL L 190, 2002, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 34), iš dalies pakeisto 2009 m. vasario 26 d. Tarybos pamatiniu sprendimu 2009/299/TVR (OL L 81, 2009, p. 24) (toliau – pagrindų sprendimas), 1 straipsnio 3 dalies, 5 straipsnio ir 6 straipsnio 1 dalies išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas Vokietijoje vykdant Europos 2017 m. spalio 31 d. arešto orderį, kurį *Nyíregyházi Járásbíróság* (Nyredhazos apylinkės teismas, Vengrija) išdavė dėl ML siekiant įvykdyti laisvės atėmimo bausmę Vengrijoje.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Chartija

- 3 Chartijos 4 straipsnyje „Kankinimo ir nežmoniško ar žeminančio elgesio arba baudimo uždraudimas“ nurodyta:

„Niekas negali būti kankinamas, patirti nežmonišką ar žeminantį elgesį arba būti taip baudžiamas.“
- 4 Su Pagrindinių teisių chartija susijusiuose išaiškinimuose (OL C 303, 2007, p. 17) pažymėta, kad „[Chartijos] 4 straipsnyje nurodyta teisė yra [1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – EŽTK)] 3 straipsnyje garantuota teisė, kurios formuluotė yra ta pati <...>. Pagal [C]hartijos 52 straipsnio 3 dalį jo esmė ir taikymo sritis yra tokia pati kaip EŽTK straipsnio“.

- 5 Chartijos 47 straipsnyje „Teisė į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą“ numatyta:

„Kiekvienas asmuo, kurio teisės ir laisvės, garantuojamos Sąjungos teisės, yra pažeistos, turi teisę į veiksmingą jų gynybą teisme šiame straipsnyje nustatytais sąlygomis.

<...>“

- 6 Chartijos 51 straipsnio „Taikymo sritis“ 1 dalyje nustatyta:

„Šios Chartijos nuostatos skirtos Sąjungos institucijoms, įstaigoms ir organams, tinkamai atsižvelgiant į subsidiarumo principą, bei valstybėms narėms tais atvejais, kai šios įgyvendina Sąjungos teisę. <...>“

- 7 Chartijos 52 straipsnio „Teisių ir principų taikymo sritis ir aiškinimas“ 3 dalyje įtvirtinta:

„Šioje Chartijoje nurodytų teisių, atitinkančių Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos garantuojamas teises, esmė ir taikymo sritis yra tokia, kaip nustatyta toje Konvencijoje. Ši nuostata nekliauso Sąjungos teisėje numatyti didesnę apsaugą.“

Pagrindų sprendimas

- 8 Pagrindų sprendimo 5 ir 7 konstatuojamosios dalys suformuluotos taip:

„(5) <...> [P]radėjus taikyti naują [naują supaprastintą] nuteistų ar įtariamų asmenų perdavimo sistemą vykdant [siekiant vykdyti] baudžiamuosius nuosprendžius ar traukiant baudžiamojon atsakomybėn [baudžiamąjį persekiojimą], galima panaikinti dabartinės ekstradicijos tvarkos sudėtingumą ir jai būdingas vilkinimo tendencijas. <...>

(6) Šiame pagrindų sprendime numatytas Europos arešto orderis baudžiamosios teisės srityje yra pirmoji konkreti priemonė, įgyvendinanti abipusio pripažinimo principą, kurį Europos Vadovų Taryba pavadino teismo bendradarbiavimo „kertiniu akmeniu“.

(7) Kadangi valstybės narės, veikdamos vienašališkai, negali pakeisti daugiašalės ekstradicijos sistemos, kuri remiasi 1957 m. gruodžio 13 d. Europos konvencija dėl ekstradicijos, ir todėl dėl šios užduoties masto ir poveikio ją geriau galima įvykdyti Sąjungos lygiu, Taryba gali priimti priemones, vadovaudamasi subsidiarumo principu, nurodytu [ES] 2 straipsnyje ir [EB] 5 straipsnyje. Vadovaujantis proporcingumo principu, nustatyto pastarajame straipsnyje, šis pagrindų sprendimas nereglamentuoja daugiau nei būtina šiam tikslui pasiekti.“

- 9 Pagrindų sprendimo 1 straipsnyje „Europos arešto orderio apibrėžimas ir įpareigojimas jį vykdyti“ numatyta:

„1. Europos arešto orderis yra teisminis sprendimas, kurį išduoda valstybė narė, kad kita valstybė narė areštuotų [sulaikytų] ir perduotų prašomą perduoti asmenį, siekiant patraukti baudžiamojon atsakomybėn arba vykdyti laisvės atėmimo bausmę [vykdyti baudžiamąjį persekiojimą arba laisvės atėmimo bausmę], arba sprendimą dėl įkalinimo.

2. Valstybės narės vykdo Europos arešto orderį, remdamosi tarpusavio pripažinimo principu ir vadovaudamasi šio pagrindų sprendimo nuostatomis.

3. Šis pagrindų sprendimas nekeičia pareigos gerbti pagrindines teises ir pagrindinius teisinius principus, įtvirtintus [ES] 6 straipsnyje.“

- 10 Pagrindų sprendimo 3, 4 ir 4a straipsniuose pateikti Europos arešto orderio privalomojo ir neprivalomojo nevykdymo pagrindai. Konkrečiai kalbant, pagrindų sprendimo 4 straipsnio 6 punkte nurodyta, kad vykdančioji teisminė institucija gali atsisakyti vykdyti Europos arešto orderį, „jei Europos arešto orderis yra išduotas, siekiant įvykdyti laisvės atėmimo bausmę arba sprendimą dėl įkalinimo, kai prašomas perduoti asmuo yra vykdančiojoje valstybėje arba yra jos pilietis ar gyventojas, ir toji valstybė imasi vykdyti bausmę arba sprendimą dėl įkalinimo pagal savo vidaus teisę“.
- 11 Pagrindų sprendimo 5 straipsnyje „Išduodančiosios valstybės narės suteikiamos garantijos ypatingais atvejais“ numatyta:

„Vykdančiajai teisminei institucijai vykdam Europos arešto orderį, pagal vykdančiosios valstybės narės teisę gali būti taikomi šie reikalavimai:

<...>

- 2) jei už nusikalstamą veiką, dėl kurios yra išduotas Europos arešto orderis, baudžiama laisvės atėmimu iki gyvos galvos arba įkalinimu iki gyvos galvos, minėto arešto orderio vykdymui gali būti taikomas reikalavimas, kad išduodančioji valstybė narė savo teisės sistemoje turėtų nuostatas dėl skirtos bausmės ar kitokios priemonės persvarstymo gavus tokią prašymą arba ne vėliau kaip po 20 metų arba <...> nuostatas dėl malonės suteikimo, kurio asmuo turi teisę prašyti pagal išduodančiosios valstybės narės teisę arba praktiką, siekdamas, kad tokia bausmė arba priemonė nebūtų vykdoma;
- 3) kai asmuo, kurio atžvilgiu yra išduotas Europos arešto orderis, siekiant jį patraukti baudžiamojon atsakomybėn [vykdyti baudžiamąjį persekiojimą], yra vykdančiosios valstybės narės pilietis arba gyventojas, perdavimui gali būti taikomas reikalavimas, kad apklausus asmenį, jis būtų grąžintas vykdančiajai valstybei narei ir ten atliktų išduodančiojoje valstybėje narėje jam priimtą [skirta] laisvės atėmimo bausmę arba įvykdytų sprendimą dėl įkalinimo.“
- 12 Pagrindų sprendimo 6 straipsnio „Kompetentingų teisminių institucijų nustatymas“ 1 dalyje nurodyta:
- „Išduodančioji teisminė institucija – tai išduodančiosios valstybės narės teisminė institucija, kuri pagal tos valstybės teisę yra kompetentinga išduoti Europos arešto orderį.“
- 13 Pagrindų sprendimo 7 straipsnio „Kreipimasis į centrinę instituciją“ 1 dalyje numatyta:
- „Kiekviena valstybė narė gali paskirti centrinę instituciją arba, jei taip numato jos teisinė sistema, kelias centrines institucijas, kurios padėtų kompetentingoms teisminėms institucijoms.“
- 14 Pagrindų sprendimo 15 straipsnis „Perdavimo sprendimas“ suformuluotas taip:
- „1. Vykdančioji teisminė institucija, laikydamasi šiame pamatiniame [pagrindų] sprendime nustatytų terminų ir sąlygų, nusprendžia, ar asmuo turi būti perduotas.
2. Jei vykdančioji teisminė institucija mano, kad išduodančiosios valstybės narės praneštos informacijos nepakanka sprendimui dėl perdavimo priimti, ji paprašo skubiai pateikti būtiną papildomą informaciją, ypač susijusią su 3–5 ir 8 straipsniais, ir, atsižvelgdama į tai, kad reikia laikytis 17 straipsnyje nustatytų terminų, gali nustatyti terminą, iki kurio ji turi gauti tokią informaciją.
3. Išduodančioji teisminė institucija gali bet kuriuo metu vykdančiajai teisminei institucijai nusiųsti bet kokią papildomą naudingą informaciją.“

- 15 Pagrindų sprendimo 17 straipsnyje „Sprendimo dėl Europos arešto orderio vykdymo priėmimo terminai ir tvarka“ numatyta:

„1. Europos arešto orderis nagrinėjamas ir vykdomas skubos tvarka.

2. Tais atvejais, kai prašomas perduoti asmuo sutinka būti perduotas, galutinis sprendimas dėl Europos arešto orderio vykdymo turėtų būti priimtas per 10 dienų nuo tokio sutikimo davimo.

3. Kitais atvejais sprendimas dėl Europos arešto vykdymo turėtų būti priimtas per 60 dienų nuo prašomo perduoti asmens arešto [suėmimo].

4. Kai ypatingais atvejais Europos arešto orderio įvykdyti per šio straipsnio 2 ir 3 dalyse nurodytus terminus negalima, vykdančioji teisminė institucija nedelsdama apie tai praneša išduodančiajai teisminei institucijai ir nurodo tokio uždelimo priežastis. Tokiu atveju terminą galima pratęsti dar 30 dienų.

5. Kol vykdančioji teisminė institucija dėl Europos arešto orderio nėra priėmusi galutinio sprendimo, ji užtikrina, kad būtų užtikrinamos efektyviam asmens perdavimui būtinos materialiosios sąlygos.

<...>

7. Kai išimtinėmis aplinkybėmis kuri nors valstybė narė negali laikytis šiame straipsnyje numatytų terminų, ji apie tai praneša Eurojustui, nurodydama vėlavimo priežastis. Be to, valstybė narė, kuri patiria nuolatinį kitos valstybės narės vėlavimą, susijusį su Europos arešto orderio vykdymu, apie tai praneša Tarybai siekdama, kad būtų įvertinta, kaip valstybių narių lygiu yra įgyvendinamas šis pamatinis [pagrindų] sprendimas.“

Vokietijos teisė

- 16 Pagrindų sprendimas į Vokietijos teisės sistemą perkeltas 1982 m. gruodžio 23 d. *Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen* (Tarptautinės teisinės pagalbos baudžiamosiose bylose įstatymas), iš dalies pakeisto 2006 m. liepos 20 d. *Europäisches Haftbefehlsgesetz* (Europos arešto orderio įstatymas), (BGBl. 2006 I, p. 1721; toliau – IRG) 78–83k straipsniais.
- 17 Pagal IRG 29 straipsnio 1 dalį *Oberlandesgericht* (aukštesnysis apygardos teismas, Vokietija) generalinės prokuratūros prašymu priima sprendimą dėl ekstradicijos leistinumų, kai persekiojamas asmuo su ja nesutinka. Pagal IRG 32 straipsnį šiuo klausimu priimama nutartis.
- 18 IRG 73 straipsnyje nustatyta:

„Kai šiuo klausimu nepateikta prašymo, teisinė pagalba ir duomenų perdavimas yra neteisėtas, jeigu pažeidžiami esminiai Vokietijos teisės sistemos principai. Kai prašymas pateikiamas pagal aštuntą, devintą ir dešimtą dalis, teisinė pagalba yra neteisėta, jeigu ja pažeidžiami [ESS] 6 straipsnyje įtvirtinti principai.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 19 2017 m. rugpjūčio 2 d. *Nyíregyházi Járásbíróság* (Nyredhazos apylinkės teismas, Vengrija) išdavė Europos arešto orderį dėl Vengrijos piliečio ML, kad būtų galima vykdyti jo baudžiamąjį persekiojimą už veikas (kūno sužalojimas, turto sugadinimas, mažareikšmis sukčiavimas ir vagystė įsibraunant į patalpas), padarytas Nyredhazoje (Vengrija) 2016 m. vasario–liepos mėn.

- 20 2017 m. rugpjūčio 16 d. Vengrijos teisingumo ministerija persiuntė šį Europos arešto orderį *Generalstaatsanwaltschaft Bremen* (Brėmeno generalinė prokuratūra, Vokietija).
- 21 2017 m. rugsėjo 14 d. *Nyíregyházi Járásbíróság* (Nyredhazos apylinkės teismas) nuosprendžiu ML, jam nedalyvaujant, buvo nuteistas vienu metų ir aštuonių mėnesių laisvės atėmimo bausmė.
- 22 2017 m. rugsėjo 20 d. raštu Vengrijos teisingumo ministerija, atsakydama į Brėmeno generalinės prokuratūros užklausą, pranešė, kad jei ML būtų perduotas, perdavimo procedūros metu jis pirmiausia būtų laikomas Budapešto įkalinimo įstaigoje (Vengrija), paskui – Sombathėjaus regioninėje įkalinimo įstaigoje. Taip pat ši ministerija garantavo, kad ML nepatirs nežmoniško ar žeminančio elgesio, kaip tai suprantama pagal Chartijos 4 straipsnį, dėl to, kad Vengrijoje jį planuojama suimti. Ministerija pridūrė, kad tokia garantija gali būti suteikta ir ML perkėlimo į kitą įkalinimo įstaigą atveju.
- 23 2017 m. spalio 31 d. *Nyíregyházi Járásbíróság* (Nyredhazos apylinkės teismas) išdavė dėl ML naują Europos arešto orderį, kad šį kartą būtų galima vykdyti 2017 m. rugsėjo 14 d. šio teismo nuosprendžiu skirtą laisvės atėmimo bausmę.
- 24 2017 m. lapkričio 23 d. *Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen* (Hanzos miesto Brėmeno aukštesnysis apygardos teismas, Vokietija), vykdydamas 2017 m. rugpjūčio 2 d. išduotą Europos arešto orderį, nurodė suimti ML ekstradicijos tikslu. Nuo šios datos ML laikomas suimtas Bremen-Oslebshausen bausmių vykdymo įstaigoje (Vokietija).
- 25 2017 m. gruodžio 12 d. *Amtsgericht Bremen* (Brėmeno apylinkės teismas, Vokietija), vykdydamas 2017 m. spalio 31 d. išduotą Europos arešto orderį, nurodė ML suimti perdavimo Vengrijos valdžios institucijoms tikslu. ML nesutiko būti perduotas.
- 26 2017 m. gruodžio 19 d. nutartimi *Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen* (Hanzos miesto Brėmeno aukštesnysis apygardos teismas) nutarė pratęsti ML suėmimą siekiant perduoti pagal šį Europos arešto orderį. Tačiau vertindamas perdavimo leistinumą atsižvelgiant į Vengrijos bausmių vykdymo įstaigose dominuojančias kalinimo sąlygas šis teismas padarė išvadą, kad būtina surinkti papildomos informacijos.
- 27 Šiuo klausimu 2018 m. sausio 9 d. nutartyje teismas nutarė, kad, remiantis jo turima informacija, nėra jokių ML skirtos bausmės atlikimo Sombathėjaus įkalinimo įstaigoje kliūčių. Tačiau Vengrijos teisingumo ministerijai 2017 m. rugsėjo 20 d. rašte pažymėjus, kad ML gali būti perkeltas į kitas įkalinimo įstaigas, tas pats teismas nutarė, jog būtina pateikti ministerijai prašymą dėl informacijos, kuri sudaro 78 klausimų sąrašas apie kalinimo Budapešto įkalinimo įstaigoje ir kitose įkalinimo įstaigose, į kurias jis galėtų būti perkeltas, sąlygas.
- 28 2018 m. sausio 10 d. Brėmeno generalinė prokuratūra nusiuntė šį prašymą Vengrijos teisingumo ministerijai.
- 29 2018 m. sausio 12 d. atsakydama į šį prašymą ministerija pažymėjo, kad 2016 m. spalio 25 d. Įstatyme Nr. CX, kuriuo iš dalies keičiama, be kita ko, 2013 m. Įstatymo Nr. CCXL dėl bausmių ir baudžiamųjų priemonių, tam tikrų prievartos priemonių ir laisvės atėmimo už baudžiamuosius nusižengimus vykdymo 144/B straipsnio 1 dalis (toliau – 2016 m. įstatymas), nacionalinės teisės aktų leidėjas numatė, viena vertus, teisių gynimo priemonę, leidžiančią kalinamiems asmenims ginčyti jų kalinimo sąlygų atitikimą teisės aktams, ir, kita vertus, įvedė naują kalinimo sąlygą, vadinamąją „reintegracijos“ sąlygą. Pagal ją kalinamiems asmenims, kurie dar neatliko visos laisvės atėmimo bausmės, kalinimas gali būti pakeistas namų areštu. Vengrijos teisingumo ministerija pridūrė, kad pavyko sumažinti įkalinimo įstaigų perpildymą, nes nuo 2015 m. jose buvo įkurta daugiau kaip 1 000 naujų vietų.

- 30 Brėmeno generalinei prokuratūrai skirtame 2018 m. vasario 1 d. elektroniniame laiške Vengrijos teisingumo ministerijos tarnautojas nurodė, kad ML nuo vienos iki trijų savaičių būtų kalinamas Budapešte, siekiant vykdyti tam tikras konkrečiai nenurodytas su perdavimo procedūra susijusias priemones, nebent atsirastų nenumatytų aplinkybių.
- 31 2018 m. vasario 12 d. nutartimi *Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen* (Hanzos miesto Brėmeno aukštesnysis apygardos teismas) paprašė Vengrijos institucijų iki 2018 m. vasario 28 d. pateikti jam informaciją apie asmenų kalinimo sąlygas, pirma, Budapešto bausmių vykdymo įstaigoje, ir, antra, kitose bausmių vykdymo įstaigose, į kurias ML gali būti perkeltas. Teismas taip pat prašė pranešti, kuo remdamasis jis galėtų patikrinti sąlygas, kuriomis tose įstaigose kalinami asmenys.
- 32 2018 m. vasario 15 d. Brėmeno generalinė prokuratūra nusiuntė šį prašymą Vengrijos institucijoms.
- 33 2018 m. kovo 27 d. Vengrijos teisingumo ministerija, suderinusi su Generaline bausmių vykdymo direkcija, dar kartą garantavo, kad kalėdamas ML nepatirs nežmoniško ar žeminančio elgesio, kaip tai suprantama pagal Chartijos 4 straipsnį, nesvarbu, kokioje įkalinimo įstaigoje būtų kalinamas.
- 34 Sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą *Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen* (Hanzos miesto Brėmeno aukštesnysis apygardos teismas, Vokietija) konstatavo, kad ML neturi saugotino intereso, pateisinančio jo bausmės vykdymą Vokietijoje. Iš tiesų ML nemoka vokiečių kalbos, o jo partnerė neturi šioje valstybėje narėje nei darbo, nei teisės į socialines išmokas, todėl bausmės atlikimas nacionalinėje teritorijoje nepadidina jo šansų į resocializaciją. Taigi ML turėtų būti perduotas Vengrijai.
- 35 Vis dėlto prieš priimdamas galutinį sprendimą šiuo aspektu šis teismas mano, kad privalo patikrinti, ar Vengrijos institucijų atsakant į jo prašymus pateikti informacijos nurodytų duomenų pakanka tam, kad, taikant IRG 73 straipsnį ir atsižvelgiant į pagrindų sprendimo 1 straipsnio 3 dalies, 5 straipsnio, 6 straipsnio 1 dalies ir Chartijos 4 straipsnio išaiškinimą, būtų galima atmesti prielaidą dėl realaus nežmoniško ar žeminančio elgesio pavojaus egzistavimo.
- 36 Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teiraujasi, pirma, dėl tikrinimo, kurį jis privalo atlikti, apimties, turint omenyje, kad šiuo metu Vengrijoje yra numatyta teisių gynimo priemonė, leidžianti kalinamiems asmenims ginčyti kalinimo sąlygas pagrindinių teisių požiūriu. Kalbant konkrečiau, jis siekia išsiaiškinti, ar ši teisių gynimo priemonė leidžia atmesti bet kokio realaus nežmoniško ar žeminančio elgesio pavojaus galimybę, jei, kaip matyti, be kita ko, iš 2015 m. kovo 10 d. Europos žmogaus teisių teismo sprendimo *Varga ir kt. prieš Vengriją* (CE:ECHR:2015:0310JUD001409712, 79–92 punktai), yra duomenų, patvirtinančių kalinimo sąlygų Vengrijoje sisteminius ar apibendrintus trūkumus. Taigi minėtam teismui kyla klausimas dėl poveikio, kuri gali daryti tai, kad 2017 m. lapkričio 14 d. Sprendime *Domján prieš Vengriją* (CE:ECHR:2017:1114DEC000543317, 22 punktas) Europos žmogaus teisių teismas neseniai nusprendė, jog nėra įrodyta, kad dėl minėtos teisių gynimo priemonės asmenų netinkamos kalinimo sąlygos negalės realiai pagerėti taip, kad būtų laikomasi EŽTK 3 straipsnio reikalavimų.
- 37 Jei ta pačia teisių gynimo priemone nebūtų įmanoma išvengti nežmoniško ar žeminančio elgesio su kalinamu asmeniu dėl jo kalinimo sąlygų pavojaus, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teiraujasi, antra, kokia yra jo tariamos pareigos patikrinti kalinimo sąlygas visose bausmių vykdymo įstaigose, kuriose ML gali būti kalinamas, apimtis, atsižvelgiant į Vengrijos institucijų pateiktą informaciją ir suteiktas garantijas.
- 38 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas visų pirma siekia išsiaiškinti, ar kalinimo sąlygų patikrinimas turi būti susijęs su visomis bausmių vykdymo įstaigomis, kuriose gali būti kalinamas ML, be kita ko, naudojamomis tranzito tikslu ar laikinai, o gal taip tikrinamos gali būti tik tos įstaigos, kuriose, remiantis išduodančiosios valstybės narės institucijų pateiktais duomenimis, ML veikiausiai bus kalinamas ilgą laiką. Iš tiesų, nors šis teismas gali atmesti bet kokio nežmoniško ar

žeminančio elgesio Sombathéjaus regioninėje kalinimo įstaigoje pavojaus galimybę, Vengrijos institucijų pateiktų duomenų nepakanka siekiant padaryti tokią išvadą dėl Budapešto įkalinimo įstaigos ir kitų įkalinimo įstaigų, į kurias minėtos institucijos turi galimybę vėliau perkelti ML. Be to, minėtas teismas teiraujasi dėl šiuo klausimu atliktino patikrinimo apimties ir kriterijų. Konkrečiai kalbant, jis klausia, ar privalo atsižvelgti į Europos žmogaus teisių teismo jurisprudenciją, suformuotą 2016 m. spalio 20 d. Sprendime *Muršić prieš Kroatiją* (CE:ECHR:2016:1020JUD000733413).

39 Be to, jei vykdančiosios teisminės institucijos turėtų patikrinti visas bausmių vykdymo įstaigas, kuriose gali būti kalinamas ML, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas visų pirma teiraujasi, ar gali tenkintis Vengrijos institucijų pateiktais bendrais pareiškimais, kad ML nekils nežmogiško ar žeminančio elgesio pavojus, o gal jis gali perduoti ML tik su sąlyga, kad šis nepatirs tokio elgesio. Priešingu atveju šis teismas klausia, viena vertus, kokią svarbą jis turi priskirti aplinkybei, jog Vengrijos institucijos nurodė, kad ML tranzitinis kalinimas neviršys trijų savaičių, nes tokia nuoroda suformuluota su išlyga „nebent paaiškėtų aplinkybių, lemiančių ilgesnę laikymo trukmę“. Kita vertus, jis teiraujasi, ar gali atsižvelgti į informaciją, kai nėra galimybės nustatyti, ar ją pateikė pagrindų sprendimo 6 straipsnio 1 dalyje nurodyta išduodančioji teisminė institucija, ar šio pagrindų sprendimo 7 straipsnio 1 dalyje nurodyta centrinė institucija, kuri veikė tos išduodančiosios teisminės institucijos prašymu.

40 Šiomis aplinkybėmis *Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen* (Hanzos miesto Brėmeno aukštesnysis apygardos teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Kokia reikšmė aiškinant [pagrindų sprendimo 1 straipsnio 3 dalį, 5 straipsnį ir 6 straipsnio 1 dalį, siejamas su Chartijos 4 straipsnyje nustatytu nežmogiško ar žeminančio elgesio draudimu] tenka tam, kad išduodančiojoje valstybėje narėje kalinami asmenys turi galimybes ginti savo teises, susijusias su kalinimo laisvės atėmimo įstaigose sąlygomis?

- a) Ar, jei vykdančiosios teisminės institucijos turi duomenų apie sisteminius ar apibendrintus trūkumus dėl tam tikrų asmenų grupių arba tam tikrų pataisos įstaigų, kiek tai susiję su kalinimo laisvės atėmimo įstaigose sąlygomis išduodančiojoje valstybėje narėje, pagal minėtas normas realaus baudžiamojon atsakomybėn patrauktam asmeniui gresiančio nežmogiško ar žeminančio elgesio pavojaus, dėl kurio jis negali būti išduotas, tikimybė yra atmetina jau tuomet, kai yra sudarytos tokios teisių gynimo galimybės, kurioms esant konkrečių kalinimo laisvės atėmimo įstaigose sąlygų tikrinti nebūtina?
- b) Ar šiuo atžvilgiu svarbu tai, jei Europos žmogaus teisių teismas neturi pagrindo manyti, kad šios teisių gynimo priemonės suteikia kalinamiems asmenims nepagrįstų lūkesčių dėl netinkamų laikymo laisvės atėmimo įstaigose sąlygų pagerinimo?

2. Jei atsakymas į pirmąjį prejudicinį klausimą reikštų, kad vien tokių teisių gynimo priemonių užtikrinimo kalinamiems asmenims fakto, vykdančiosioms teisminėms institucijoms toliau netikrinant konkrečių laikymo išduodančiosios valstybės narės laisvės atėmimo įstaigose sąlygų, nepakanka tam, kad būtų galima atmesti baudžiamojon atsakomybėn patrauktam asmeniui gresiančio nežmogiško ar žeminančio elgesio pavojaus tikimybę:

- a) Ar minėtas teisės normas reikia aiškinti taip, kad vykdančiosios teisminės institucijos, tikrindamos kalinimo laisvės atėmimo įstaigose sąlygas išduodančiojoje valstybėje narėje, privalo patikrinti visas įkalinimo įstaigas ar kitas bausmių vykdymo įstaigas, kuriose baudžiamojon atsakomybėn patrauktas asmuo gali būti laikomas? Ar tai taikoma ir laikino arba pereinamojo kalinimo laisvės atėmimo įstaigose atvejams? O gal galima tikrinti tik tą įkalinimo įstaigą, kurioje, išduodančiosios valstybės narės institucijų duomenimis, baudžiamojon atsakomybėn patrauktas asmuo greičiausiai ilgą laiką bus kalinamas?
- b) Ar tam yra reikalingas išsamus atitinkamų laikymo laisvės atėmimo įstaigose sąlygų tikrinimas, nustatant vienam kalinamam asmeniui tenkantį asmeninės erdvės plotą ir kitas kalinimo sąlygas? Ar vertinant taip nustatytas laikymo laisvės atėmimo įstaigose sąlygas reikia remtis Europos žmogaus teisių teismo jurisprudencija, išplaukiančia iš 2016 m. spalio 20 d. Sprendimo *Muršić prieš Kroatiją* [(CE:ECHR:2016:1020JUD000733413)]?

3. Jei atsakymas į antrąjį prejudicinį klausimą reikštų, kad vykdančiosios teisminės institucijos privalo patikrinti visas įkalinimo įstaigas, [į kurias atitinkamas asmuo gali būti perkeltas]:
 - a) Ar vykdančiosioms teisminėms institucijoms gali nebereikėti tikrinti kalinimo sąlygų kiekvienoje tokioje įkalinimo įstaigoje tuo atveju, jei išduodančioji valstybė narė bendrai užtikrina, kad baudžiamojon atsakomybėn patrauktam asmeniui negresia nežmoniškas ar žeminantis elgesys?
 - b) O gal vykdančiosios teisminės institucijos gali netikrinti kalinimo sąlygų kiekvienoje minėtoje įkalinimo įstaigoje, užuot savo sprendimą dėl išdavimo leistinumą susiedamos su sąlyga, kad išduodančioji valstybė narė privalo užtikrinti, jog baudžiamojon atsakomybėn patrauktam asmeniui tokio pavojaus nekils?
4. Jei į trečiąjį prejudicinį klausimą būtų atsakyta, kad garantijų suteikimas ir sąlygų nustatymas nereiškia, kad vykdančiosios teisminės institucijos gali netikrinti kalinimo sąlygų kiekvienoje įkalinimo įstaigoje, [į kurią baudžiamojon atsakomybėn patrauktas asmuo gali būti perkeltas]:
 - a) Ar vykdančiosios teisminės institucijos privalo tikrinti kalinimo sąlygas visuose šiuose įkalinimo įstaigose, jei išduodančiosios valstybės narės teisminės institucijos praneša, kad baudžiamojon atsakomybėn patrauktas asmuo ten bus laikomas ne ilgiau kaip tris savaites, nebent paaiškėtų aplinkybių, lemiančių ilgesnę laikymo trukmę?
 - b) Ar tai taikoma ir tada, kai vykdančiosios teisminės institucijos negali įvertinti, ar šiuos duomenis pateikė išduodančioji teisminė institucija, ar viena iš išduodančiosios valstybės narės centrinių institucijų, vykdydama išduodančiosios teisminės institucijos prašymą?“

Dėl prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūros

- 41 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas paprašė šį prašymą nagrinėti pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 107 straipsnio 1 dalyje numatytą prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą.
- 42 Grįsdamas tokį prašymą šis teismas nurodė, kad nuo 2017 m. lapkričio 23 d. atitinkamo asmens laisvė yra suvaržyta vykdant Vengrijos teisminių institucijų išduotą Europos arešto orderį. Be to, šio teismo nuomone, jeigu jis privalėtų tikrinti kalinimo sąlygas tranzitinėse bausmių vykdymo įstaigose arba kitose įstaigose, į kurias šis asmuo vėliau galėtų būti perkeltas, turėtų padaryti išvadą, kad prašomas perdavimas neteisėtas, nebent galėtų atmesti bet kokio nežmoniško ar žeminančio elgesio pavojaus galimybę. Vadinasi, jis privalėtų panaikinti suėmimą ekstradicijos tikslu.
- 43 Šiuo aspektu, pirma, konstatuotina, kad šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl pagrindų sprendimo, patenkančio į SESV trečiosios dalies V antraštinės dalies, susijusios su laisvės, saugumo ir teisingumo erdve, nuostatų taikymo sritį, išaiškinimo. Todėl šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą gali būti nagrinėjamas pagal prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą.
- 44 Antra, kiek tai susiję su skubos kriterijumi, vadovaujantis Teisingumo Teismo suformuota jurisprudencija, svarbu atsižvelgti į tai, kad laisvė iš atitinkamo asmens yra atimta ir tolesnis jo laisvės apribojimas priklauso nuo pagrindinės bylos baigties. Be to, tokio asmens padėtį reikia vertinti tą dieną, kurią nagrinėjamas prašymas priimti prejudicinį sprendimą pagal sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą (2017 m. gruodžio 22 d. Sprendimo *Ardic*, C-571/17 PPU, EU:C:2017:1026, 58 punktas ir nurodyta jurisprudencija).
- 45 Nagrinėjamu atveju, viena vertus, neginčijama, kad tą dieną atitinkamo suimto asmens laisvė buvo atimta. Kita vertus, iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo paaiškinimų matyti, kad tolesnis šio asmens laisvės apribojimas priklauso nuo pagrindinės bylos baigties. Iš tiesų suėmimas jam buvo paskirtas vykdant dėl jo išduotą Europos arešto orderį. Todėl šio teismo sprendimas dėl šio asmens galimo perdavimo Vengrijos institucijoms priklauso nuo Teisingumo Teismo atsakymų į pateiktus prejudicinius klausimus.

- 46 Šiomis aplinkybėmis, atsižvelgusi į teisėjo pranešėjo siūlymą ir susipažinusi su generalinio advokato nuomone, 2018 m. balandžio 17 d. Teisingumo Teismo pirmoji kolegija nusprendė patenkinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo prašymą ir nagrinėti jį pagal prejudicinio sprendimo nagrinėjimo skubos tvarka procedūrą.

Dėl prejudicinių klausimų

- 47 Šiais klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar pagrindų sprendimo 1 straipsnio 3 dalis, 5 straipsnis ir 6 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinami taip, kad jei vykdančioji teisminė institucija turi įrodymų, patvirtinančių kalinimo išduodančiosios valstybės narės bausmių vykdymo įstaigose sąlygų sisteminius ar apibendrintus trūkumus, ji gali atmesti realaus pavojaus, kad Europos arešto orderyje, išduotame siekiant vykdyti laisvės atėmimo bausmę, nurodytas asmuo patirs nežmonišką ar žeminantį elgesį, kaip tai suprantama pagal Chartijos 4 straipsnį, galimybę, motyvuodama vien tuo, kad išduodančiojoje valstybėje narėje šis asmuo gali pasinaudoti teisių gynimo priemone, leidžiančia jam ginčyti šias kalinimo sąlygas, o atsakius į šį klausimą neigiamai, ar tokiu atveju minėta institucija privalo patikrinti kalinimo sąlygas visose bausmių vykdymo įstaigose, kuriose šis asmuo galėtų būti kalinamas, įskaitant tas, kuriose jis būtų kalinamas laikinai ar tranzito tikslu, o gal kalinimo sąlygas tik tose iš minėtų įstaigų, kuriose minėtas asmuo, remiantis turima informacija, galės būti kalinamas ilgą laiką. Taip pat šis teismas teiraujasi, ar tos pačios nuostatos turi būti aiškinamos taip, kad vykdančioji teisminė institucija turi patikrinti visas kalinimo sąlygas ir ar atlikdama tokį tikrinimą ši institucija gali atsižvelgti į išduodančiosios valstybės narės institucijų, kurios nėra išduodančiosios teisminės institucijos, pateiktą informaciją, pavyzdžiui, į garantiją, kad atitinkamas asmuo nepatirs nežmoniško ar žeminančio elgesio, kaip tai suprantama pagal Chartijos 4 straipsnį.

Pirminės pastabos

- 48 Siekiant atsakyti į pateiktus klausimus svarbu priminti, kad Sąjungos teisė grindžiama pamatine prielaida, pagal kurią kiekviena valstybė narė dalijasi su kitomis valstybėmis narėmis daugeliu bendrų vertybių, kuriomis pagrįsta Sąjunga, kaip patikslinta ESS 2 straipsnyje, ir pripažįsta, kad kitos valstybės narės su ja dalijasi. Ši prielaida suponuoja ir pateisina valstybių narių tarpusavio pasitikėjimą pripažįstant šias vertybes, taigi ir laikantis Sąjungos, kuri jas įgyvendina, teisės (šios dienos Sprendimo *Minister for Justice and Equality* (Teismų sistemos trūkumai), C-216/18 PPU, 35 punktas ir nurodyta jurisprudencija).
- 49 Valstybių narių tarpusavio pasitikėjimo principas ir tarpusavio pripažinimo principas, kuris savo ruožtu pagrįstas šių valstybių abipusiu pasitikėjimu, Sąjungos teisėje yra ypač svarbūs, nes jie leidžia sukurti ir išlaikyti erdvę be vidaus sienų. Kalbant konkrečiau, tarpusavio pasitikėjimo principas, be kita ko, reikalauja, kad, kiek tai susiję su laisvės, saugumo ir teisingumo erdve, kiekviena valstybė manytų, jog, išskyrus atvejus, kai yra išimtinių aplinkybių, visos kitos valstybės narės paiso Sąjungos teisės ir ypač šioje teisėje įtvirtintų pagrindinių teisių (šios dienos Sprendimo *Minister for Justice and Equality* (Teismų sistemos trūkumai), C-216/18 PPU, 36 punktas ir nurodyta jurisprudencija).
- 50 Taigi, įgyvendindamos Sąjungos teisę valstybės narės, remiantis šia teise, gali turėti pareigą daryti prielaidą, kad kitos valstybės narės paiso pagrindinių teisių, todėl jos neturi galimybės ne tik reikalauti, kad kita valstybė narė užtikrintų didesnę nacionalinę pagrindinių teisių apsaugą už tą, kurią garantuoja Sąjunga teisė, bet ir, išskyrus išimtinis atvejus, patikrinti, ar ši kita valstybė narė konkrečiu atveju tikrai paisė Sąjungos garantuojamų pagrindinių teisių (šios dienos Sprendimo *Minister for Justice and Equality* (Teismų sistemos trūkumai), C-216/18 PPU, 37 punktas ir nurodyta jurisprudencija).

- 51 Iš pagrindų sprendimo 6 konstatuojamosios dalies matyti, kad jame numatytas Europos arešto orderis baudžiamosios teisės srityje yra pirmoji konkreti priemonė, įgyvendinanti tarpusavio pripažinimo principą (šios dienos Sprendimo *Minister for Justice and Equality* (Teismų sistemos trūkumai), C-216/18 PPU, 38 punktas).
- 52 Kalbant konkrečiai, iš pagrindų sprendimo 1 straipsnio 1 ir 2 dalių, siejamų su jo 5 ir 7 konstatuojamosiomis dalimis, matyti, kad juo siekiama remiantis 1957 m. gruodžio 13 d. Europos konvencija dėl ekstradicijos sukurtą daugiašalę ekstradicijos sistemą pakeisti tarpusavio pripažinimo principu pagrįsta nuteistų ar įtariamų asmenų perdavimo tarp teisminių institucijų sistema, siekiant vykdyti nuosprendžius arba šių asmenų persekiojimą (šios dienos Sprendimo *Minister for Justice and Equality* (Teismų sistemos trūkumai), C-216/18 PPU, 39 punktas ir nurodyta jurisprudencija).
- 53 Taigi pagrindų sprendime nustačius naują supaprastintą ir veiksmingesnę nuteistų ar įtariamų pažeidus baudžiamąjį įstatymą asmenų perdavimo sistemą, siekiama palengvinti ir paspartinti teismų bendradarbiavimą ir taip norima prisidėti prie Sąjungos siekio tapti laisvės, saugumo ir teisingumo erdve remiantis tarp valstybių narių turinčiu egzistuoti dideliu tarpusavio pasitikėjimu (šios dienos Sprendimo *Minister for Justice and Equality* (Teismų sistemos trūkumai), C-216/18 PPU, 40 punktas ir nurodyta jurisprudencija).
- 54 Pagrindų sprendimo reglamentuojamoje srityje tarpusavio pripažinimo principas, kuris, kaip matyti, be kita ko, iš šio pagrindų sprendimo 6 konstatuojamosios dalies, yra teismų bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose „kertinis akmuo“, taikomas pagal šio pagrindų sprendimo 1 straipsnio 2 dalį, kurioje įtvirtinta taisyklė, jog valstybės narės vykdo Europos arešto orderį, remdamosi tarpusavio pripažinimo principu ir vadovaudamosi šio pagrindų sprendimo nuostatomis. Taigi vykdančiosios teisminės institucijos iš esmės gali atsisakyti vykdyti tokį arešto orderį tik pagrindų sprendime išsamiai išvardytais nevykdymo atvejais, o Europos arešto orderio vykdymas gali būti susietas tik su viena iš šio pagrindų sprendimo 5 straipsnyje išsamiai išvardytų sąlygų. Todėl Europos arešto orderio vykdymas yra principas, o atsisakymas jį vykdyti yra jo išimtis, kurią reikia aiškinti (šios dienos Sprendimo *Minister for Justice and Equality* (Teismų sistemos trūkumai), C-216/18 PPU, 41 punktas ir nurodyta jurisprudencija).
- 55 Pagrindų sprendime aiškiai nurodyti Europos arešto orderio privalomojo nevykdymo (3 straipsnis) ir neprivalomojo nevykdymo (4 ir 4a straipsniai) pagrindai ir garantijos, kurias šiais konkrečiais atvejais turi suteikti išduodančioji valstybė narė (5 straipsnis) (šios dienos Sprendimo *Minister for Justice and Equality* (Teismų sistemos trūkumai), C-216/18 PPU, 42 punktas ir nurodyta jurisprudencija).
- 56 Vis dėlto Teisingumo Teismas patvirtino, kad valstybių narių tarpusavio pripažinimo ir pasitikėjimo principų apribojimai gali būti nustatyti „išimtinėmis aplinkybėmis“ (šios dienos Sprendimo *Minister for Justice and Equality* (Teismų sistemos trūkumai), C-216/18 PPU, 43 punktas ir nurodyta jurisprudencija).
- 57 Šiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas pripažino, jei tenkinamos tam tikros sąlygos, vykdančiosios teisminės institucijos teisę nutraukti pagal pagrindų sprendimą pradėtą perdavimo procedūrą, jeigu dėl tokio perdavimo kyla pavojus, kad su prašomu perduoti asmeniu bus elgiama nežmoniška ar žeminančiai, kaip tai suprantama pagal Chartijos 4 straipsnį (šios dienos Sprendimo *Minister for Justice and Equality* (Teismų sistemos trūkumai), C-216/18 PPU, 44 punktas ir nurodyta jurisprudencija).
- 58 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas rėmėsi, pirma, šio pagrindų sprendimo 1 straipsnio 3 dalimi, kurioje numatyta, kad šis pagrindų sprendimas nekeičia pareigos gerbti pagrindines teises ir pagrindinius teisės principus, kaip antai įtvirtintus ESS 2 ir 6 straipsniuose, ir, antra, tuo, kad Chartijos 4 straipsnyje garantuojama teisė yra absoliuti (šios dienos Sprendimo *Minister for Justice and Equality* (Teismų sistemos trūkumai), C-216/18 PPU, 45 punktas ir nurodyta jurisprudencija).

- 59 Taigi, kai vykdančiosios valstybės narės teisminė institucija turi duomenų apie realų nežmoniško arba žeminančio elgesio pavojų išduodančiosios valstybės laisvės atėmimo įstaigose kalinamiems asmenims, pagal Sąjungos teisėje užtikrinamą pagrindinių teisių apsaugos standartą, ypač Chartijos 4 straipsnį, ji privalo įvertinti šio pavojaus egzistavimą, kai turi priimti sprendimą dėl Europos arešto orderyje nurodyto asmens perdavimo išduodančiosios valstybės narės institucijoms. Iš tiesų vykdant tokį orderį su šiuo asmeniu negali būti nežmoniška arba žeminančiai elgiama (2016 m. balandžio 5 d. Sprendimo *Aranyosi ir Căldăraru*, C-404/15 ir C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 88 punktas).
- 60 Šiuo tikslu vykdančioji teisminė institucija pirmiausia turi remtis objektyviais, patikimais ir tinkamai atnaujintais duomenimis apie išduodančiojoje valstybėje narėje vyraujančias kalinimo bausmių vykdymo įstaigose sąlygas, įrodančiais realius sisteminius ar apibendrintus trūkumus, susijusius su tam tikromis asmenų grupėmis arba su tam tikromis įkalinimo įstaigomis. Šie duomenys, be kita ko, gali būti paimti iš tarptautinių teismų, pavyzdžiui, Europos žmogaus teisių teismo, sprendimų, išduodančiosios valstybės narės teismų sprendimų ir Europos Tarybos ar Jungtinių Tautų sistemai priklausančių organų sprendimų, ataskaitų ar kitų jų parengtų dokumentų (2016 m. balandžio 5 d. Sprendimo *Aranyosi ir Căldăraru*, C-404/15 ir C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 89 punktas).
- 61 Vis dėlto konstatavus realų nežmoniško arba žeminančio elgesio pavojų dėl bendrųjų kalinimo sąlygų išduodančiojoje valstybėje narėje negalima automatiškai atsisakyti vykdyti Europos arešto orderį. Vien tai, kad yra duomenų, įrodančių sisteminius ar apibendrintus trūkumus, susijusius su tam tikromis asmenų grupėmis arba su tam tikromis įkalinimo įstaigomis, kiek tai susiję su kalinimo sąlygomis išduodančiojoje valstybėje narėje, nebūtinai reiškia, kad konkrečiu atveju atitinkamas asmuo patirs nežmonišką arba žeminantį elgesį, jei bus perduotas šios valstybės narės institucijoms (2016 m. balandžio 5 d. Sprendimo *Aranyosi ir Căldăraru*, C-404/15 ir C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 91 ir 93 punktai).
- 62 Taigi siekdama užtikrinti Chartijos 4 straipsnio laikymąsi konkrečiu asmens, dėl kurio yra išduotas Europos arešto orderis, atveju vykdančioji teisminė institucija, kuri turi objektyvių, patikimų, tikslių ir tinkamai atnaujintų duomenų apie tokius trūkumus, vėliau turi konkrečiai ir tiksliai patikrinti, ar bylos aplinkybėmis yra svarių ir neginčijamų motyvų manyti, kad perduotas šiai valstybei narei šis asmuo patirs realų nežmoniško ar žeminančio elgesio, kaip jis suprantamas pagal šį straipsnį, pavojų (2016 m. balandžio 5 d. Sprendimo *Aranyosi ir Căldăraru*, C-404/15 ir C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 92 ir 94 punktai).
- 63 Šiuo tikslu minėta institucija, taikydama pagrindų sprendimo 15 straipsnio 2 dalį, turi paprašyti išduodančiosios valstybės narės teisminės institucijos skubiai pateikti bet kokią reikalingą papildomą informaciją apie sąlygas, kuriomis numatyta atitinkamą asmenį kalinti šioje valstybėje narėje. Šis prašymas taip pat gali būti susijęs su galimais nacionaliniais arba tarptautiniais kalinimo sąlygų, susijusių, pavyzdžiui, su apsilankymais bausmių vykdymo įstaigose, kontrolės mechanizmais išduodančiojoje valstybėje narėje, kurie leidžia įvertinti aktualią kalinimo šiose įstaigose sąlygų situaciją (2016 m. balandžio 5 d. Sprendimo *Aranyosi ir Căldăraru*, C-404/15 ir C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 95 ir 96 punktai).
- 64 Išduodančioji teisminė institucija turi pateikti šią informaciją vykdančiajai teisminei institucijai (2016 m. balandžio 5 d. Sprendimo *Aranyosi ir Căldăraru*, C-404/15 ir C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 97 punktas).
- 65 Jeigu atsižvelgusi į pagal pagrindų sprendimo 15 straipsnio 2 dalį pateiktą informaciją ir bet kokią kitą vykdančiosios teisminės institucijos turimą informaciją ši institucija konstatuoja, kad asmeniui, dėl kurio išduotas Europos arešto orderis, kyla realus nežmoniško ar žeminančio elgesio pavojus, nurodytas Chartijos 4 punkte, šio orderio vykdymas turi būti atidedamas, bet jo negali būti atsisakoma (2016 m. balandžio 5 d. Sprendimo *Aranyosi ir Căldăraru*, C-404/15 ir C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 98 punktas).

- 66 Vis dėlto, jei remiantis vykdančiosios teisminės institucijos iš išduodančiosios teisminės institucijos gauta informacija atmetamas realus pavojus, kad susijęs asmuo patirs nežmonišką ar žeminantį elgesį išduodančiojoje valstybėje narėje, vykdančioji teisminė institucija, laikydamosi pagrindų sprendime nustatytų terminų, turi priimti sprendimą dėl Europos arešto orderio vykdymo, nepažeisdama perduoto susijusio asmens galimybės išduodančiojoje valstybėje narėje pasinaudoti teisių gynbos priemonėmis, leidžiančiomis ginčyti jo kalinimo šios valstybės narės bausmių vykdymo įstaigoje sąlygų teisėtumą (2016 m. balandžio 5 d. Sprendimo *Aranyosi ir Căldăraru*, C-404/15 ir C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 103 punktas).
- 67 Nagrinėjamu atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, jog turi įrodymų, patvirtinančių kalinimo sąlygų Vengrijoje sisteminius ir apibendrintus trūkumus. Iš tikrųjų, šio teismo nuomone, iš 2015 m. kovo 10 d. Europos žmogaus teisių teismo sprendimo *Varga ir kiti prieš Vengriją* (CE:ECHR:2015:0310JUD001409712, 79–92 punktai) matyti, kad šioje valstybėje narėje, kurioje įkalinimo įstaigos yra perpildytos, kyla pavojus, kad jose kalinami asmenys patirs nežmonišką ar žeminantį elgesį. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas daro išvadą, kad tokia situacija buvo ir sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą paskelbimo dieną, nes, kaip nurodė Vengrijos institucijos, kalėjimuose buvo įkurta 1 000 naujų vietų, o jų poreikis buvo 5 500 vietų. Šis teismas taip pat teigia, kad sunku įvertinti, kokią įtaką įkalinimo įstaigų perpildymo sumažėjimui Vengrijoje iš tikrųjų padarė 2016 m. įstatyme numatyta galimybė pakeisti kalinimą namų areštu.
- 68 Savo rašytinėse pastabose ir vykstant posėdžiui Vengrija ginčijo, kad yra tokių trūkumų, turinčių įtakos kalinimo jos teritorijoje sąlygoms. Ši valstybė narė mano, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas neteisingai suteikia neproporcingai didelę reikšmę 2015 m. kovo 10 d. Europos žmogaus teisių teismo sprendimui *Varga ir kiti prieš Vengriją* (CE:ECHR:2015:0310JUD001409712) ir neatsižvelgia į po šio sprendimo paskelbimo susiklosčiusias aplinkybes. Konkrečiai kalbant, šis teismas neatsižvelgė nei į kalinių gyvenimo sąlygų pagerinimą, nei į teisės aktų pakeitimus, padarytus vykdant minėtą sprendimą ar naujesnius Europos žmogaus teisių teismo sprendimus.
- 69 Vis dėlto šiuo klausimu reikia pažymėti, kad prašyme priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismo neklausama apie kalinimo sąlygų Vengrijoje sisteminius ar apibendrintus trūkumus.
- 70 Iš tiesų užduodamas savo klausimus prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, remdamasis tokių trūkumų egzistavimo prielaida ir atsižvelgdamas į šio sprendimo 61–66 punktuose primintą jurisprudenciją, iš esmės siekia išsiaiškinti, ar jam pateikti įvairūs išduodančiosios valstybės narės institucijų duomenys leidžia atmesti realaus pavojaus, kad atitinkamas asmuo toje valstybėje narėje patirs nežmonišką ar žeminantį elgesį, kaip tai suprantama pagal Chartijos 4 straipsnį, galimybę.
- 71 Taigi į šiuos klausimus reikia atsakyti remiantis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo išsakyta prielaida, už kurią jis pats atsako ir kurios teisingumą turi patikrinti atsižvelgdamas į tinkamai atnaujintus duomenis ir, kaip pažymėta šio sprendimo 60 punkte, visų pirma į tai, kad nuo 2017 m. sausio 1 d. taikomos 2016 m. įstatymo nuostatos, nes tam tikrais atvejais tai gali paneigti šią prielaidą.

Dėl to, kad išduodančiojoje valstybėje narėje numatyta teisių gynimo priemonė, susijusi su kalinimo sąlygų teisėtumu pagrindinių teisių požiūriu

- 72 Nustatyta, kad 2016 m. įstatymu Vengrija nuo 2017 m. sausio 1 d. numatė teisių gynimo priemonę, leidžiančią kalinamiems asmenims teisme ginčyti kalinimo sąlygų teisėtumą pagrindinių teisių požiūriu.

- 73 Kaip nurodė visi šioje byloje dalyvavę suinteresuotieji asmenys, vien tokios teisių gynimo priemonės, nors ir gali būti laikoma veiksminga teismine gynyba, kaip tai suprantama pagal Chartijos 47 straipsnį, nepakanka siekiant atmesti realaus pavojaus, kad atitinkamas asmuo išduodančiojoje valstybėje narėje patirs nežmonišką ar žeminantį elgesį, kaip tai suprantama pagal minėtos Chartijos 4 straipsnį, galimybę.
- 74 Iš tiesų, nors tokia kalinimo sąlygų išduodančiojoje valstybėje narėje *a posteriori* teisminė kontrolė yra svarbus veiksnys, galintis padėti paskatinti šios valstybės institucijas gerinti šias sąlygas, todėl vykdančiosios teisminės institucijos gali į jį atsižvelgti visapusiškai vertindamos sąlygas, kuriomis numatyta kalinti asmenį, dėl kurio išduotas Europos arešto orderis, kai spęs dėl jo perdavimo, ji savaime neleidžia atmesti pavojaus, kad po perdavimo šis asmuo patirs elgesį, kuris dėl tokių kalinimo sąlygų yra nesuderinamas su Chartijos 4 straipsniu, galimybės.
- 75 Taigi, net jei išduodančioji valstybė narė numato teisių gynimo priemones, leidžiančias kontroliuoti kalinimo sąlygų teisėtumą pagrindinių teisių požiūriu, vykdančiosios teisminės institucijos toliau privalo nagrinėti atskirai kiekvieno atitinkamo asmens situaciją, kad įsitikintų, jog priėmus sprendimą dėl šio asmens perdavimo jam nekils realaus pavojaus, kad dėl minėtų sąlygų jis patirs nežmonišką ar žeminantį elgesį, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą.
- 76 Toks aiškinimas neprieštarauja išvadai, padarytai 2017 m. lapkričio 14 d. Europos žmogaus teisių teismo sprendime *Domján prieš Vengriją* (CE:ECHR:2017:1114DEC000543317). Iš tiesų tame sprendime Europos žmogaus teisių teismas, viena vertus, tik konstatavo: kadangi 2016 m. įstatyme numatytos priemonės iš principo garantuoja, kad EŽTK pažeidimai, kuriuos lemia įkalinimo įstaigų perpildymas ir kitos netinkamos kalinimo Vengrijoje sąlygos, bus faktiškai pašalinti, jam pateikta peticija turi būti atmesta, nors nėra išnaudotos šios vidaus teisėje numatytos priemonės. Kita vertus, jis paaikšino, kad pasilieka teisė iš naujo nagrinėti šių priemonių veiksmingumą atsižvelgiant į jų praktinį taikymą.

Dėl kalinimo sąlygų išduodančiojoje valstybėje narėje tikrinimo apimties

Dėl tikrintinų bausmių vykdymo įstaigų

- 77 Remiantis šio sprendimo 61–66 punktuose priminta jurisprudencija, vykdančiosios teisminės institucijos, kurios turi priimti sprendimą dėl asmens, dėl kurio išduotas Europos arešto orderis, perdavimo, privalo konkrečiai ir tiksliai įvertinti, ar nagrinėjamo atvejo aplinkybėmis kyla realus pavojus, kad šis asmuo išduodančiojoje valstybėje narėje patirs nežmonišką ar žeminantį elgesį.
- 78 Taigi patikrinimas, kurį šios institucijos privalo atlikti, turint omenyje jo konkretų ir tikslų pobūdį, negali būti susijęs su bendromis kalinimo sąlygomis visose tos valstybės narės bausmių vykdymo įstaigose, kuriose atitinkamas asmuo galėtų būti kalinamas.
- 79 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad pagrindų sprendimo 15 straipsnio 2 dalyje numatyta vykdančiųjų teisminių institucijų galimybė paprašyti skubiai pateikti būtiną papildomą informaciją, jei mano, kad išduodančiosios valstybės narės pateiktos informacijos nepakanka sprendimui dėl perdavimo priimti, yra krašutinė priemonė, taikoma tik išimtiniais atvejais, kai vykdančioji teisminė institucija mano neturinti visos formalios informacijos, būtinos sprendimui dėl perdavimo skubiai priimti (šiuo klausimu žr. 2018 m. sausio 23 d. Sprendimo *Piotrowski*, C-367/16, EU:C:2018:27, 60 ir 61 punktus).
- 80 Taigi vykdančiosios teisminės institucijos negali remtis šia nuostata, kad galėtų kaskart prašyti išduodančiosios valstybės narės institucijų bendros informacijos apie kalinimo sąlygas bausmių vykdymo įstaigose, kuriose asmuo, dėl kurio išduotas Europos arešto orderis, galėtų būti kalinamas.

- 81 Be to, dažniausiai tokia prašyme būtų prašoma informacijos apie visas išduodančiosios valstybės narės teritorijoje esančias bausmių vykdymo įstaigas, nes paprastai asmuo, dėl kurio išduotas Europos arešto orderis, gali būti kalinamas bet kurioje jos teritorijoje esančioje bausmių vykdymo įstaigoje. Europos arešto orderio vykdymo etape paprastai neįmanoma nustatyti visų bausmių vykdymo įstaigų, kuriose toks asmuo galėtų būti faktiškai kalinamas, nes jo perkėlimas iš vienos įstaigos į kitą gali priklausyti nuo nenusipėjimų ar net nepriklausančių nuo atitinkamo asmens aplinkybių.
- 82 Šiuos samprotavimus patvirtina pagrindų direktyvos tikslas; kaip matyti iš šio sprendimo 53 punkto, ja siekiama įtvirtinti supaprastintą ir veiksmingesnę nuteistų ar įtariamų pažeidus baudžiamąjį įstatymą asmenų perdavimo tarp teisminių institucijų sistemą, kad perdavimai vyktų greičiau ir paprasčiau.
- 83 Šis tikslas, be kita ko, suponuoja sprendimų dėl Europos arešto orderio priėmimo terminų, kurių valstybės narės privalo laikytis ir kurių svarba pabrėžiama daugelyje pagrindų sprendimo nuostatų, pavyzdžiui, jo 17 straipsnyje, nustatymą (šiuo klausimu žr. 2018 m. sausio 23 d. Sprendimo *Piotrowski*, C-367/16, EU:C:2018:27, 55 ir 56 punktus).
- 84 Vis dėlto vykdančiųjų teisminių institucijų pareiga patikrinti kalinimo sąlygas visose bausmių vykdymo įstaigose, kuriose atitinkamas asmuo gali būti kalinamas išduodančiojoje valstybėje narėje, yra akivaizdžiai perteklinė. Be to, jos neįmanoma įvykdyti per pagrindų sprendimo 17 straipsnyje numatytus terminus. Iš tikrųjų dėl tokio tikrinimo šio asmens perdavimas būtų gerokai atidėtas, todėl Europos arešto orderio sistemos veikimas būtų neveiksmingas.
- 85 Dėl to kyla pavojus, kad prašomas perduoti asmuo liks nenubaustas, ypač tada, kai, kaip pagrindinėje byloje, susijusioje su Europos arešto orderio, išduoto laisvės atėmimo bausmės vykdymo tikslais, vykdymu, vykdančioji teisminė institucija konstatavo, kad nėra įvykdytos pagrindų sprendimo 4 straipsnio 6 punkte numatyto neprivalomojo nevykdymo pagrindo, pagal kurį vykdančioji valstybė narė gali imtis vykdyti šią bausmę pagal savo vidaus teisę, be kita ko, siekdama padidinti šansus į atitinkamo asmens socialinę reintegraciją (žr., be kita ko, 2012 m. rugsėjo 5 d. Sprendimo *Lopes Da Silva Jorge*, C-42/11, EU:C:2012:517, 32 punktą), taikymo sąlygas.
- 86 Vis dėlto tokia galimybė likti nenubaustam yra nesuderinama tiek su pagrindų sprendimo siekiamu tikslu (šiuo klausimu žr. 2017 m. birželio 29 d. Sprendimo *Poptawski*, C-579/15, EU:C:2017:503, 23 punktą), tiek su ESS 3 straipsnio 2 dalimi, į kurią atsižvelgiant priimtas šis pagrindų sprendimas ir kurioje numatyta, kad Sąjunga savo piliečiams siūlo vidaus sienų neturinčią laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę, kurioje laisvas asmenų judėjimas užtikrinamas kartu taikant atitinkamas išorės sienų kontrolės, prieglobsčio suteikimo, imigracijos ir nusikalstamumo prevencijos bei kovos su juo priemones (2016 m. rugsėjo 6 d. Sprendimo *Petruhhin*, C-182/15, EU:C:2016:630, 36 ir 37 punktai).
- 87 Taigi atsižvelgiant į būtiną valstybių narių abipusį pasitikėjimą, kuriuo grindžiama Europos arešto orderio sistema, ir konkrečiai į pagrindų sprendimo 17 straipsnyje vykdančiosioms teisminėms institucijoms nustatytus terminus galutiniam sprendimui dėl tokio orderio vykdymo priimti, šios institucijos privalo patikrinti kalinimo sąlygas tik tose bausmių vykdymo įstaigose, kuriose pagal jų turimą informaciją konkrečiai numatyta kalinti šį asmenį, nors ir tranzito tikslu ar laikinai. Kalinimo sąlygų kitose bausmių vykdymo įstaigose, kuriose minėtas asmuo prireikus galėtų būti laikomas vėliau, atitiktis pagrindinėms teisėms, kaip matyti iš šio sprendimo 66 punkto, yra tik išduodančiosios valstybės narės teismų kompetencijai priklausantis klausimas.
- 88 Nagrinėjamu atveju, nors išduodančiosios valstybės narės institucijos nepateikė šios informacijos, visos šioje byloje dalyvavusios šalys sutaria, kad perdavimo Vengrijos institucijoms atveju atitinkamas asmuo iš pradžių nuo vienos iki trijų savaičių bus kalinamas Budapešto įkalinimo įstaigoje, paskui bus perkeltas į Sombathėjaus įkalinimo įstaigą, bet neatmetama ir galimybė, kad vėliau jis gali būti perkeltas į kitą įkalinimo įstaigą.

- 89 Šiomis aplinkybėmis vykdančioji teisminė institucija privalo patikrinti atitinkamo asmens kalinimo sąlygas tik šiose dviuose įstaigose.

Dėl kalinimo sąlygų tikrinimo

- 90 Kadangi Sąjungos teisėje nėra numatyta minimalių taisyklių dėl kalinimo sąlygų, reikia priminti, kad, kaip jau konstatuota 2016 m. balandžio 5 d. Sprendime *Aranyosi ir Căldăraru* (C-404/15 ir C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 90 punktas), EŽTK 3 straipsnyje valstybės narės, kurios teritorijoje asmuo kalinamas, institucijoms nustatyta pozityvi pareiga užtikrinti, kad kalinsys būtų kalinamas sąlygomis, kuriomis garantuojama pagarba žmogaus orumui, kad priemonės vykdymo tvarka suinteresuotajam asmeniui nekeltų tokio sunkumo nepatogumų arba išbandymų, kuris viršija neišvengiamą kančios, susijusios su kalinimu, lygį, ir kad atsižvelgiant į praktinius įkalinimo reikalavimus būtų tinkamai užtikrinta kalinio sveikata ir gerovė (2017 m. balandžio 25 d. Europos žmogaus teisių teismo sprendimo *Rezmiveš ir kiti prieš Rumuniją*, CE:ECHR:2017:0425JUD006146712, 72 punktas).
- 91 Kad būtų taikomas EŽTK 3 straipsnis, netinkamas elgesys turi siekti minimalų žiaurumo laipsnį; šis laipsnis priklauso nuo visų bylos aplinkybių, būtent nuo tokio elgesio trukmės ir jo įtakos fizinei ar psichinei būklei, o tam tikrais atvejais – nuo nukentėjusiojo lyties, amžiaus ir sveikatos būklės (2016 m. spalio 20 d. Europos žmogaus teisių teismo sprendimo *Muršić prieš Kroatiją*, CE:ECHR:2016:1020JUD000733413, 97 ir 122 punktas).
- 92 Turint omenyje erdvės veiksnio svarbą bendrai vertinant kalinimo sąlygas, tai, kad vienam kalinamam asmeniui bendroje kameroje tenka mažiau kaip 3 m² asmeninės erdvės, leidžia atsirasti tvirtai EŽTK 3 straipsnio pažeidimo prezumpcijai (2016 m. spalio 20 d. Europos žmogaus teisių teismo sprendimo *Muršić prieš Kroatiją*, CE:ECHR:2016:1020JUD000733413, 124 punktas).
- 93 Paprastai tokia tvirta EŽTK 3 straipsnio pažeidimo prezumpcija gali būti paneigta tik jei, pirma, minimalios asmeninės erdvės normos, kuri sudaro 3 m², sumažinimas yra trumpalaikis, epizodinis ir nereikšmingas, antra, taip atsitikus užtikrinama pakankama judėjimo už kameros ribų laisvė ir tinkama veikla, trečia, apskritai įstaigos siūlomos kalinimo sąlygos yra patenkinamos ir jei dėl atitinkamo asmens nesiimama kitokių veiksmų, kurie laikomi prastas kalinimo sąlygas sunkinančiomis aplinkybėmis (2016 m. spalio 20 d. Europos žmogaus teisių teismo sprendimo *Muršić prieš Kroatiją*, CE:ECHR:2016:1020JUD000733413, 138 punktas).
- 94 Nagrinėjamu atveju, net prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nuomone, jo turima informacija apie kalinimo sąlygas Sombathėjaus įkalinimo įstaigoje, kurioje atitinkamas asmuo tikrai turėtų praleisti didžiąją Vengrijoje skirtos laisvės atėmimo bausmės dalį, verčia atmesti realaus pavojaus, kad šis asmuo patirs nežmonišką ar žeminantį elgesį, kaip tai suprantama pagal Chartijos 4 straipsnį, galimybę; nė vienas iš šioje byloje dalyvavusių suinteresuotųjų asmenų to, beje, neginčijo.
- 95 Šiomis aplinkybėmis vykdančioji teisminė institucija turi patikrinti, ar toks pavojus kils atitinkamam asmeniui Budapešto įkalinimo įstaigoje.
- 96 Šiuo klausimu lemiamos reikšmės neturi tai, kad kalinti šioje įstaigoje planuojama tik kol vyks perdavimo procedūra, todėl, remiantis išduodančiosios valstybės narės institucijų pateikta informacija, šis terminas iš principo neturėtų viršyti trijų savaičių.
- 97 Tiesa, iš Europos žmogaus teisių teismo jurisprudencijos matyti, kad kalinimo laikotarpio trukmė gali, kaip matyti iš šio sprendimo 91 ir 93 punktų, būti laikoma svarbiu veiksniumi vertinant kančios ar žeminimo, kuriuos kalinamas asmuo patiria dėl šių prastų kalinimo sąlygų, laipsnį (2016 m. spalio 20 d. Europos žmogaus teisių teismo sprendimo *Muršić prieš Kroatiją*, CE:ECHR:2016:1020JUD000733413, 131 punktas).

- 98 Vis dėlto vien sąlyginis trumpas kalnimo laikotarpis automatiškai nepašina ginčijamo elgesio iš EŽTK 3 straipsnio taikymo srities, jei kitų aplinkybių pakanka tam, kad jam būtų taikoma ši nuostata.
- 99 Be to, nors Europos žmogaus teisių teismas nusprendė, kad tuo atveju, jei kalnamam asmeniui suteikiama mažiau kaip 3 m² erdvės, kelių dienų kalnimo laikotarpis gali būti laikomas trupu laikotarpiu, o beveik 20 dienų laikotarpis, kaip antai laikotarpis, išduodančiosios valstybės narės institucijos nurodytas pagrindinėje byloje, kuris gali būti pratestas (negalima atmesti tokios galimybės) susiklosčius niekaip kitaip neapibrėžtomis „aplinkybėmis, lemiančioms ilgesnę laikymo trukmę“, negali būti laikomas trupu (šiuo klausimu žr. 2016 m. spalio 20 d. Europos žmogaus teisių teismo sprendimo *Muršić prieš Kroatiją*, CE:ECHR:2016:1020JUD000733413, 146, 152 ir 154 punktus).
- 100 Darytina išvada, jog vien tai, kad kalnimas tokiomis sąlygomis yra laikino arba tranzitinio pobūdžio, neleidžia atmesti bet kokios Chartijos 4 straipsnyje nurodyto realaus nežmoniško ar žeminančio elgesio pavojaus galimybės.
- 101 Šiomis aplinkybėmis, jei vykdančioji teisminė institucija mano, kad jos turimos informacijos nepakanka sprendimui dėl perdavimo priimti, ji gali, kaip jau konstatuota šio sprendimo 63 punkte, remdamasi pagrindų sprendimo 15 straipsnio 2 dalimi paprašyti išduodančiosios teisminės institucijos skubiai pateikti, kaip mano, būtinos papildomos informacijos, kad išsiaiškintų konkrečias ir tikslas atitinkamo asmens kalnimo nagrinėjamoje bausmių vykdymo įstaigoje sąlygas.
- 102 Šiuo atveju iš Teisingumo Teismui pateiktos informacijos matyti, kad Vengrijos institucijos neatsakė į 2018 m. sausio 10 d. Brėmeno generalinės prokuratūros 78 klausimus apie kalnimo sąlygas Budapešto įkalnimo įstaigoje ir bet kurioje kitoje įstaigoje, kur atitinkamas asmuo prireikus galėtų būti kalnamas; šie klausimai buvo joms pateikti 2018 m. sausio 9 d. prašymo priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nutartimi.
- 103 Nors keli iš šių klausimų, vertinami atskirai, yra svarbūs tikrinant konkrečias ir tikslas atitinkamo asmens kalnimo sąlygas atsižvelgiant į šio sprendimo 93 punkte nurodytą informaciją, vis dėlto atrodo, kad, kaip iš esmės pažymėjo ir generalinis advokatas savo išvados 76 punkte, į minėtus klausimus (dėl jų skaičiaus, apimtios – apima visas bausmių vykdymo įstaigas, kuriose atitinkamas asmuo galėtų būti kalnamas, ir turinio, apimančio tokiame tikinimui akivaizdžiai nereikšmingus kalnimo aspektus, pavyzdžiui, religinių apeigų atlikimą, galimybę rūkyti, drabužių skalbimo sąlygas, grotų ar grotelių ant kamerų langų įrengimą) išduodančiosios valstybės narės institucijos praktiškai negali naudingai atsakyti, visų pirma dėl pagrindų sprendimo 17 straipsnyje numatytų trumpų Europos arešto orderio vykdymo terminų.
- 104 Tokio pobūdžio prašymas, kuris paralyžiuoja Europos arešto orderio veikimą, nesuderinamas su ESS 4 straipsnio 3 dalies pirmoje pastraipoje įtvirtinta lojalaus bendradarbiavimo pareiga, kuri turi nusakyti vykdančiųjų teisminių institucijų ir išduodančiųjų institucijų dialogą, be kita ko, pasikeičiant informacija pagal pagrindų sprendimo 15 straipsnio 2 ir 3 dalis.
- 105 Vykstant posėdžiui Brėmeno generalinė prokuratūra pažymėjo niekada negavusi atsakymų į tokios rūšies prašymus pateikti informacijos, kuriuos prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nuolat siųsdavo trijų išduodančiųjų valstybių narių, įskaitant Vengriją, institucijoms, todėl, nesant perdavimą patvirtinančio šio teismo sprendimo, ši generalinė prokuratūra nuo šiol nebevykdys nė vienos iš tų trijų valstybių narių teismo išduoto Europos arešto orderio.
- 106 Atsižvelgiant į tai, neginčijama, kad atsakydamos į 2018 m. sausio 10 d. prašymą Vengrijos institucijos 2017 m. rugsėjo 20 d. ir 2018 m. kovo 27 d. raštuose Brėmeno generalinei prokuratūrai garantavo, kad dėl kalnimo sąlygų Vengrijoje atitinkamas asmuo nepatirs jokio nežmoniško ar žeminančio elgesio, kaip tai suprantama pagal Chartijos 4 straipsnį, nesvarbu, kokioje įstaigoje jis bus kalnamas.

- 107 Taigi reikia išnagrinėti, ar vykdančioji teisminė institucija gali atsižvelgti į tokią garantiją, priimdama sprendimą dėl atitinkamo asmens perdavimo, ir kiek ji gali tai padaryti.

Dėl atsižvelgimo į išduodančiosios valstybės narės institucijų suteiktas garantijas

- 108 Reikia priminti, kad pagrindų sprendimo 15 straipsnio 2 dalyje aiškiai nurodyta, kad vykdančioji teisminė institucija gali prašyti skubiai pateikti būtinos papildomos informacijos, jei mano, kad išduodančiosios valstybės narės praneštos informacijos nepakanka sprendimui dėl perdavimo priimti. Be to, pagal pagrindų sprendimo 15 straipsnio 3 dalį išduodančioji teisminė institucija gali bet kuriuo metu vykdančiajai teisminei institucijai nusiųsti bet kokią papildomą naudingą informaciją.
- 109 Pagal ESS 4 straipsnio 3 dalies pirmoje pastraipoje įtvirtintą lojalaus bendradarbiavimo principą Sąjunga ir valstybės narės gerbia viena kitą ir viena kitai padeda vykdydamos iš Sutarčių kylančias užduotis (2016 m. rugsėjo 6 d. Sprendimo *Petruhhin*, C-182/15, EU:C:2016:630, 42 punktas).
- 110 Remdamosi šiomis nuostatomis vykdančioji teisminė institucija ir išduodančioji teisminė institucija gali prašyti informacijos arba garantijų dėl konkrečių ir tikslių sąlygų, kuriomis atitinkamas asmuo bus kalinamas išduodančiojoje valstybėje narėje.
- 111 Išduodančiosios valstybės narės kompetentingų institucijų suteikta garantija, kad atitinkamas asmuo nepatirs nežmoniško ar žeminančio elgesio dėl konkrečių ir tikslių kalinimo sąlygų, nesvarbu, kokioje bausmių vykdymo įstaigoje jis bus kalinamas išduodančiojoje valstybėje narėje, yra veiksnys, kurio vykdančioji teisminė institucija negali ignoruoti. Iš tiesų, kaip generalinis advokatas pažymėjo savo išvados 64 punkte, jei šios garantijos, kiek ji gali būti privaloma šiam garantui, nebūtų laikomasi, tokiu nesilaikymu būtų galima remtis prieš jį išduodančiosios valstybės narės teismuose.
- 112 Jei šią garantiją suteikė arba bent jau patvirtino išduodančioji teisminė institucija, prireikus paprašiusi išduodančiosios valstybės narės centrinės institucijos ar vienos iš jos centrinių institucijų pagalbos, kaip tai suprantama pagal pagrindų sprendimo 7 straipsnį, vykdančioji teisminė institucija, atsižvelgdama į būtiną valstybių narių teisminių institucijų abipusį pasitikėjimą, kuriuo grindžiama Europos arešto orderio sistema, turi ją pasikliauti bent jau tada, kai nėra jokių konkrečių duomenų, leidžiančių manyti, kad kalinimo sąlygos konkrečioje įkalinimo įstaigoje prieštarauja Chartijos 4 straipsniui.
- 113 Vis dėlto šiuo atveju 2017 m. rugsėjo 20 d. Vengrijos teisingumo ministerijos suteikta ir 2018 m. kovo 27 d. pakartota garantija, kad atitinkamas asmuo dėl jo kalinimo sąlygų Vengrijoje nepatirs jokio nežmoniško ar žeminančio elgesio, nebuvo suteikta arba patvirtinta išduodančiosios teisminės institucijos, ir Vengrijos vyriausybė tai aiškiai patvirtino per posėdį.
- 114 Kadangi garantiją suteikė ne teisminė institucija, ją reikia nagrinėti bendrai vertinant visą vykdančiosios teisminės institucijos turimą informaciją.
- 115 Vis dėlto šiuo klausimu reikia pažymėti, kad Brėmeno generalinės prokuratūros turimi duomenys, atrodo, patvirtina Vengrijos teisingumo ministerijos suteiktą garantiją. Iš tiesų atsakydama į Teisingumo Teismo klausimus generalinė prokuratūra per posėdį nurodė, kad iš šių duomenų, grindžiamų, visų pirma, jos patirtimi, įgyta vykdant perdavimo procedūras iki 2016 m. balandžio 5 d. Sprendimo *Aranyosi ir Căldăraru* (C-404/15 ir C-659/15 PPU, EU:C:2016:198) paskelbimo, matyti, kad kalinimo sąlygos Budapešto bausmių vykdymo įstaigoje, per kurią tranzitu perkeliamas bet kuris asmuo, dėl kurio Vengrijos institucijos yra išdavusios Europos arešto orderį, neprieštarauja Chartijos 4 straipsniui.

- 116 Šiomis aplinkybėmis atrodo, kad atitinkamo asmens perdavimas Vengrijos institucijoms yra įmanomas, jei laikomasi Chartijos 4 straipsnio, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.
- 117 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pateiktus klausimus reikia atsakyti, jog pagrindų sprendimo 1 straipsnio 3 dalis, 5 straipsnis ir 6 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinami taip: jei vykdančioji teisminė institucija turi duomenų, patvirtinančių išduodančiosios valstybės narės bausmių vykdymo įstaigose kalinimo sąlygų sisteminius ar apibendrintus trūkumus, kurių teisingumą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti atsižvelgdamas į visą prieinamą naujausią informaciją, ji:
- negali atmesti realaus pavojaus, kad Europos arešto orderyje, išduotame siekiant vykdyti laisvės atėmimo bausmę, nurodytas asmuo patirs nežmonišką ar žeminantį elgesį, kaip tai suprantama pagal Chartijos 4 straipsnį, galimybės, motyvuodama vien tuo, kad išduodančiojoje valstybėje narėje šis asmuo gali pasinaudoti teisių gynimo priemone, leidžiančia jam ginčyti šias kalinimo sąlygas, nors į tokios teisių gynimo priemonės egzistavimą minėtas teismas gali atsižvelgti priimdamas sprendimą dėl atitinkamo asmens perdavimo,
 - privalo patikrinti kalinimo sąlygas tik tose bausmių vykdymo įstaigose, kuriose šis asmuo, atsižvelgiant į jos turimą informaciją, bus kalinamas, nors ir laikinai ar tranzito tikslu,
 - privalo patikrinti šiuo tikslu tik tas atitinkamo asmens konkrečias ir tikslias kalinimo sąlygas, kurios yra reikšmingos nustatant, ar jam kils realus nežmoniško ar žeminančio elgesio pavojus, kaip tai suprantama pagal Chartijos 4 straipsnį,
 - gali atsižvelgti į išduodančiosios valstybės narės institucijų, kurios nėra išduodančioji teisminė institucija, pateiktą informaciją, pavyzdžiui, į garantiją, kad atitinkamas asmuo nepatirs nežmoniško ar žeminančio elgesio, kaip tai suprantama pagal Chartijos 4 straipsnį.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 118 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimo 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos, iš dalies pakeisto 2009 m. vasario 26 d. Tarybos pamatiniu sprendimu 2009/299/TVR, 1 straipsnio 3 dalis, 5 straipsnis ir 6 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinami taip: jei vykdančioji teisminė institucija turi duomenų, patvirtinančių kalinimo išduodančiosios valstybės narės bausmių vykdymo įstaigose sąlygų sisteminius ar apibendrintus trūkumus, kurių teisingumą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti atsižvelgdamas į visą prieinamą naujausią informaciją, ji:

- **negali atmesti realaus pavojaus, kad Europos arešto orderyje, išduotame siekiant vykdyti laisvės atėmimo bausmę, nurodytas asmuo patirs nežmonišką ar žeminantį elgesį, kaip tai suprantama pagal Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 4 straipsnį, galimybės, motyvuodama vien tuo, kad išduodančiojoje valstybėje narėje šis asmuo gali pasinaudoti teisių gynimo priemone, leidžiančia jam ginčyti šias kalinimo sąlygas, nors į tokios teisių gynimo priemonės egzistavimą minėtas teismas gali atsižvelgti priimdamas sprendimą dėl atitinkamo asmens perdavimo,**

- privalo patikrinti kalinimo sąlygas tik tose bausmių vykdymo įstaigose, kuriose šis asmuo, atsižvelgiant į jos turimą informaciją, bus kalinamas, nors ir laikinai ar tranzito tikslu,
- privalo patikrinti šiuo tikslu tik tas atitinkamo asmens konkrečias ir tikslias kalinimo sąlygas, kurios yra reikšmingos nustatant, ar jam kils realus nežmoniško ar žeminančio elgesio pavojus, kaip tai suprantama pagal Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 4 straipsnį,
- gali atsižvelgti į išduodančiosios valstybės narės institucijų, kurios nėra išduodančioji teisminė institucija, pateiktą informaciją, pavyzdžiui, į garantiją, kad atitinkamas asmuo nepatirs nežmoniško ar žeminančio elgesio, kaip tai suprantama pagal Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 4 straipsnį.

Parašai.